

Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ
ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ

ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ
СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ
УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО
РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА

THE FINANCIAL SYSTEM IN
THE CONTEXT OF CREATING A MODEL
OF SUSTAINABLE ECONOMIC
DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN

АСТАНА
ASTANA
2024

*Посвящается юбилею - 80-летию
Искаковой Загиры Дуйсембаевны*

***ИСКАКОВА ЗАГИРА ДУЙСЕМБАЕВНА
ISKAKOVA ZAGIRA DUYSEMBAYEVNA***

***ЭКОНОМИКА ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ ДОКТОРЫ, ПРОФЕССОР
ДОКТОР ЭКОНОМИЧЕСКИХ НАУК, ПРОФЕССОР
DOCTOR OF ECONOMIC SCIENCES, PROFESSOR***

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА
THE MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY**

**«ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ
ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ»**

Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының

МАТЕРИАЛДАРДЫҢ ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

Международной научно-практической конференции

**«ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ УСТОЙЧИ-
ВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА»**

COLLECTION OF REPORTS

of the International scientific and practical conference

**«THE FINANCIAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF CREATING A MODEL
OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN»**

АСТАНА, 2024

ASTANA, 2024

УДК 336 (574)
ББК 65.261 (5Каз)
Қ 18

Редакциялық алқа:

Мақыш С.Б. - Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Басқарма мүшесі – академиялық мәселелер жөніндегі проректоры

Жағыпарова А.О. - Экономика факультетінің деканы

Ажмухамедова А.А. - Экономика факультеті деканының ғылыми жұмыстар жөніндегі орынбасары

Мажитов Д.М. - «Қаржы» кафедрасының профессоры

Бұлақбай Ж.М. - «Қаржы» кафедрасының меңгерушісі

Майдырова А.Б. - «Экономика және кәсіпкерлік» кафедрасының меңгерушісі

Сембиева Л.М. - «Мемлекеттік аудит» кафедрасының меңгерушісі

Аманова Г.Д. - «Есеп және талдау» кафедрасының меңгерушісі

Мухияева Д.М. - «Менеджмент» кафедрасының меңгерушісі

Искаков Б.М. - «Тұран-Астана» университетінің «Іскерлік басқару» кафедрасының профессоры

Қ 18 «ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясы= Международная научно-практическая конференция «ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА»= International scientific and practical conference «THE FINANCIAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF CREATING A MODEL OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN» – Астана: ИП «Булатов А.Ж.» – 572 б.(с.) - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-337-934-0

«ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ МОДЕЛІН ҚҰРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІ» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарының жинағында жас ғалымдар, докторанттар, магистранттар мен студенттер жүргізген өзекті және проблемалық мәселелерді қамтитын авторлық зерттеулері берілген. Басылым студенттерге, магистранттарға, докторанттарға, сонымен қатар қазіргі ғылымның өзекті мәселелерімен айналысатын оқырман қауымға арналған.

В сборнике материалов международной научно-практической конференции, на тему «ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА В УСЛОВИЯХ СОЗДАНИЯ МОДЕЛИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА» представлены результаты авторских исследований по актуальным и проблемным вопросам, проведенных молодыми учеными, докторантами, магистрантами и студентами. Издание предназначено для студентов, магистрантов, докторантов, а также для широкого круга читателей, занимающихся актуальными проблемами современной науки.

The collection of materials of the international scientific and practical conference on the topic «THE FINANCIAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF CREATING A MODEL OF SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN» presents the results of original research on topical and problematic issues conducted by young scientists, doctoral students, master degree students and undergraduates. The publication is intended for undergraduates, master and doctoral students, as well as for a wide range of readers studying current problems of modern science.

УДК 336 (574)
ББК 65.261 (5Каз)

ISBN 978-601-337-934-0

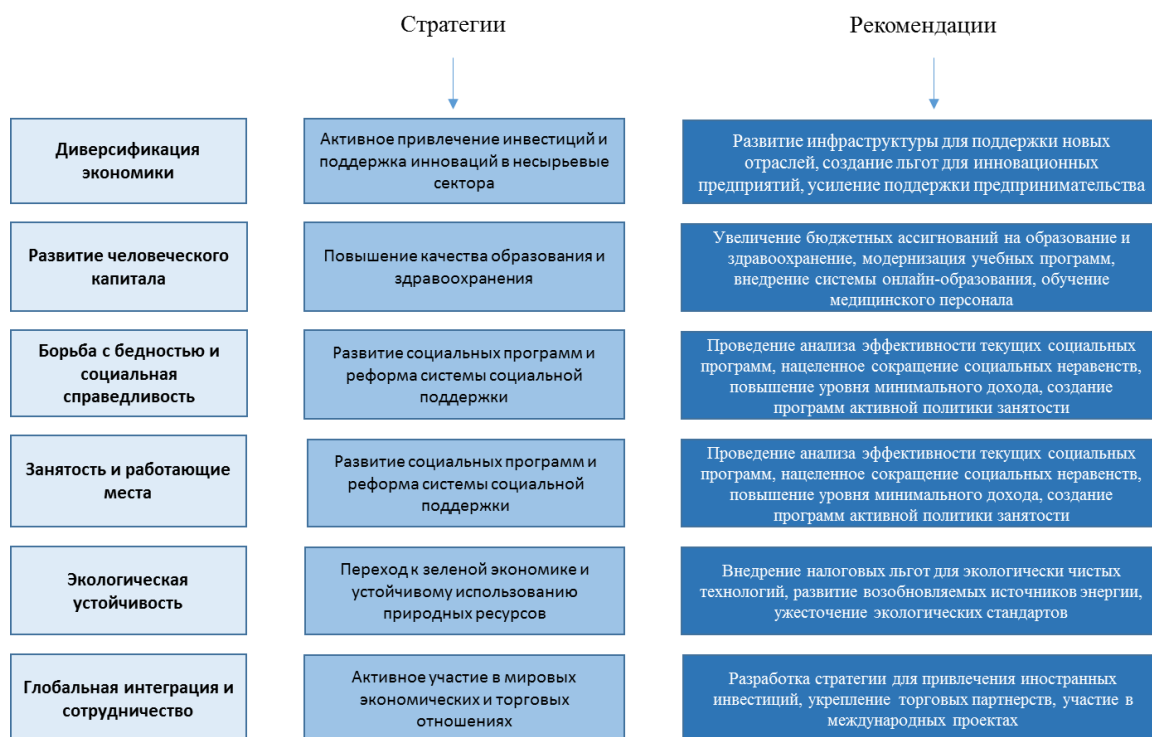
© Л.Н. Гумилев атындағы ұлттық университеті, 2024
© Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, 2024
© L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2024

Глобальная интеграция и сотрудничество: Социально-экономическая политика в условиях устойчивого развития также учитывает глобальные тренды и стремится к интеграции в мировую экономику. Это включает в себя формирование эффективных торговых отношений, привлечение иностранных инвестиций и участие в международных проектах.

В целом, социально-экономическая политика в Казахстане не только способствует экономическому росту, но также формирует структуры и механизмы, способные обеспечить устойчивое и равномерное развитие страны в долгосрочной перспективе.

Стратегии и рекомендации для улучшения социально-экономической политики в Казахстане

Эффективное решение этих вопросов требует комплексного и согласованного подхода, активного участия всех уровней общества и государства, а также постоянного мониторинга и коррекции стратегий в соответствии с изменяющейся обстановкой.

Дальнейшие исследования в этих областях позволят лучше понять динамику и совершенствовать социально-экономического развития Казахстана и разработать более точные и эффективные стратегии для достижения устойчивого и благополучного будущего.

УДК 336.647/.648

ҚАЗАҚСТАН КОМПАНИЯЛАРЫНЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНДЕГІ ШЕТЕЛДІК ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ

Амангельдинова М. К., Қаржы факультетінің 1-курс докторанты

Сапарова Б. С., Экономика ғылымдарының кандидаты, Ph D,

Қаржы кафедрасының профессоры

Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,

Астана, Қазақстан

E-mail: *aamangeldinova@gmail.com*

Андатпа. Жаһандық экономикадағы қарқынды өзгерістер мен ақпараттық технологиялардың цифрлық трансформацияға ықпалын ескере отырып, мақала шетелдік IT-компаниялардың қазақстандық индустрияға интеграциялануына ғылыми көзқарас ұсынады. Әлемдік интеграция және әлемдік нарықтардың тығыз әрекеттесуі қазақстандық компанияларға шетелдік инвестициялар мен инновацияларды тартуға бірегей мүмкіндіктер туғызады, бұл олардың бәсекеге

қабілеттілігін арттыруға ықпал етеді. Тақырыптың өзектілігі мемлекет тарапынан жоғары көңіл бөлуде де атап өтіледі, мұны президенттің отандық IT-секторды қолдау және шетелдік компанияларға көмек көрсету туралы мәлімдемелерінен көруге болады. Мақалада шетелдік инновацияларды жергілікті жағдайларға бейімдеу тетіктері зерттеліп, бұл процестің қазақстандық компаниялардың бәсекеге қабілеттілігіне әсері жайлы көрсетіледі.

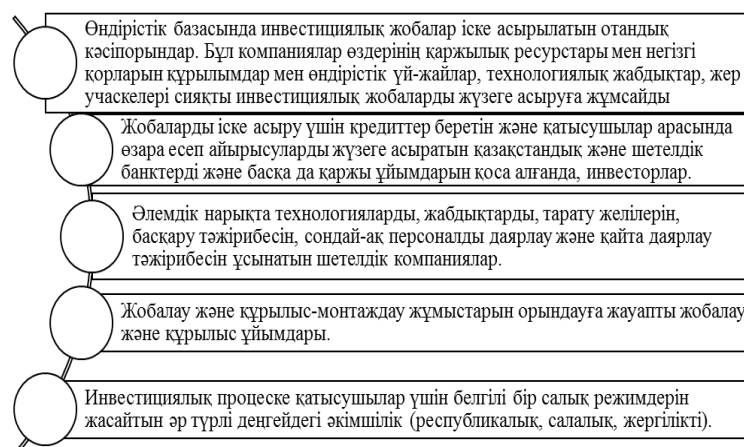
Кілт сөздер: инновациялар, инвестиция, шетелдік тәжірибе, IT секторы, бәсекеге қабілеттілік, жаһандық экономика, цифрлық трансформация

Жаһандық экономикалық және технологиялық трендтер әр елдің болашағын қалыптастыруда шешуші рөл атқаратын қазіргі әлемде инновациялық даму және инвестициялар тарту мәселелері бұрынғыдан да өзекті болып отыр. Қазақстан орнықты экономикалық өсуге ұмтыла отырып, инвестициялар саласындағы шетелдік компаниялардың табысты тәжірибелерін зерттей отырып, инновациялық саладағы шетелдік тәжірибеге назар аударады. Бұл мақалада біз шетелдік инновациялық тәжірибені және оның Қазақстан компанияларының инвестициялық қызметінде қолданылуын қарастырамыз, бұл елдегі инвестициялық органы дамытуға және жетілдіруге ықпал ететін негізгі тенденциялар мен перспективаларды көрсетеді [1].

Соңғы жылдары Қазақстан бірнеше негізгі факторларға байланысты көрнекті инвестициялық әлеуетті көрсетуде. Біріншіден, елдің қолайлы геосаяси жағдайы бірегей экономикалық артықшылықтарды қамтамасыз етеді. Еуразияның орталығында орналасқан Қазақстан Еуропа мен Азия арасындағы құрлық көпірі рөлін атқарады. Оның аумағы арқылы өтетін «Белдеу және жол» маршрутының 10 000 км-ден 3 000 км-ден астамы тасымалдау уақыты мен құнын едәуір қысқарта отырып, маңызды құрлық дәлізін жасайды. Бұл сонымен қатар елге аймақтық және әлемдік ауқымда 500 миллионнан астам тұтынушылардың нарықтарына артықшылықты қол жетімділікті қамтамасыз етеді. Екіншіден, қолайлы инвестициялық ахуалды инвесторлар үшін қолайлы жағдайлар жүйесі қолдайды. Қазақстан корпоративтік табыс салығынан, кедендік баждардан және ҚҚС-тан босатылатын 13 арнайы экономикалық аймақты, сондай-ақ дайын инфрақұрылымы және инвестициялар үшін тартымды жағдайлары бар 24 индустриялық аймақты қоса алғанда, жоғары тиімді қолдау шараларын ұсынады. Осы факторлардың аясында Қазақстан әлемдік экономикалық кеңістікте маңызды орынға ие, мұны тек геосаяси артықшылықтар ғана емес, сонымен қатар сандар да дәлелдейді – ел IMD рейтингінде салық саясаты бойынша 5-орында, бұл инвесторлар үшін тартымдылықтың жоғары деңгейін көрсетеді [2].

2019 жылы Қазақстан тікелей шетелдік инвестиция көлемі бойынша бірқатар елдерді, соның ішінде Түркия, Украина, Польша, Румыния және Өзірбайжанды басып озып, таза және жан басына шаққандағы инвестиция ағыны бойынша көшбасшы позициясын бекітті. Соңғы деректерге сәйкес, соңғы жылдары Қазақстан экономикасының жетекші инвесторлары ретінде Нидерланды, АҚШ, Франция, Қытай және Ұлыбритания көзге түседі. Бүгінгі таңда елімізде шетелдік капиталдың қатысуымен 8 мыңға жуық кәсіпорын, оның ішінде Fortune 500 тізіміне енген жетекші компаниялар бар. Бұл деректер Қазақстанның шетелдік инвесторлар үшін тартымдылығын және шетелдік компаниялардың аймақтағы белсенділігін көрсетеді.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасының инвестициялық нарығына қатысушылар келесі топтарға бөлінеді:

Сурет 1 - Қазақстан Республикасының инвестициялық нарығына қатысушыларының топтары

Инвестициялардың нарықтық конъюнктурасын зерттеу инвесторлар үшін шешуші рөл атқарады, өйткені жоспарланған кірістің болмауы немесе соңғы шара ретінде инвестицияланған капиталдың толық жоғалуы қаупі жоғары. Инвестициялық нарықта сәтті жұмыс істеу үшін компаниялар нарықтағы төрт негізгі кезеңнен өтетін процестердің динамикасын үнемі қадағалап отыруы керек: Өрлеу, Өрлеу, тұрақтылық және құлдырау. Бұл кезеңдер әр түрлі нарықтардағы уақыт бойынша сәйкес келмейтіні анық, бұл капиталды тиімділігі төмен жобалардан тиімдірек жобаларға ауыстыруға мүмкіндік береді.

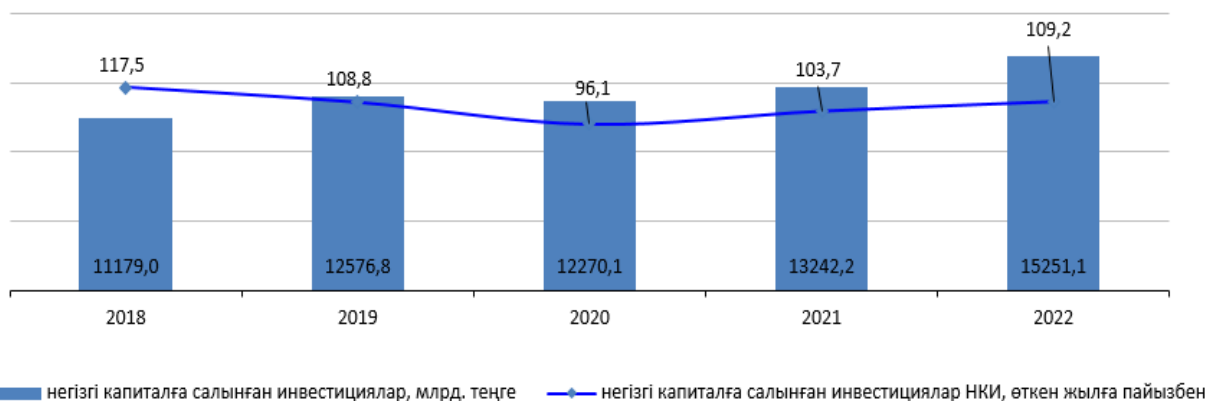
Төмендегі кестеде ҚР инновацияның барлық түрлері бойынша кәсіпорындардың инновациялық белсенділігінің негізгі көрсеткіштері көрсетілген (Кесте 1):

Кесте 1 – ҚР инновацияның барлық түрлері бойынша кәсіпорындардың инновациялық белсенділігінің негізгі көрсеткіштер

	2018	2019	2020	2021	2022
Қазақстан Республикасы	10,6	11,3	11,5	10,5	11,0
Абай				11,7	8,1
Ақмола	7,7	7,7	7,4	5,8	6,0
Ақтөбе	10,6	10,6	11,1	12,5	13,5
Алматы	8,3	9,3	9,8	8,2	5,3
Атырау	8,3	9	10,1	10,1	6,7
Батыс Қазақстан	5,3	5,3	5,9	6,9	4,7
Жамбыл	11,4	13,1	13,7	9,2	5,4
Жетісу				7,7	10,8
Қарағанды	14,7	13,5	12,8	12,8	15,1
Қостанай	12,1	12,8	14,3	11,9	9,2
Қызылорда	12,2	12,3	12,4	11,2	13,2
Манғыстау	4,0	3,4	7,9	6,3	5,0
Павлодар	9,1	9,1	9,0	5,2	13,2
Солтүстік Қазақстан	11,7	9,5	14,1	11,3	15,2
Түркістан	6,5	9,1	11,2	10,4	9,0
Ұлытау				14,9	8,4
Шығыс Қазақстан	15,5	14,9	12,9	10,9	8,8
Нұр-Сұлтан	14,7	14,8	12,6	13,5	14,8
Алматы қаласы	9,6	12,2	13,0	11,4	13,2
Шымкент қаласы	7,4	7,3	7,1	7,0	5,2

Ескерту: stat.gov.kz деректері негізінде автормен құрастырылды

2018-2022 жылдар аралығындағы Қазақстан өңірлеріндегі инновациялар саласындағы белсенділік деңгейін талдау бірнеше негізгі үрдістерді бөліп көрсетуге мүмкіндік береді. Жалпы, өңірлер арасында көп бағытты динамика байқалады: кейбіреулері, мысалы, Қарағанды, Солтүстік Қазақстан, Астана және Алматы қалалары, инновациялық белсенділіктің тұрақты өсуін көрсетуде, ал басқалары, соның ішінде Батыс Қазақстан, Маңғыстау және Жамбыл облыстары, біршама құлдырауды атап өтті. Бұл нәтижелер елдегі инновациялық саланы тиімді дамыту үшін әр аймақтың жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, аймақтық деңгейде инновацияларды қолдауға сараланған көзқарас қажеттілігін көрсетеді.

Сурет 2 – Қазақстан Республикасындағы негізгі капиталға салынған инвестициялар
Ескерту: *stat.gov.kz* мәліметтері негізінде құрастырылған

Қазақстан Республикасындағы негізгі капиталға инвестицияның өңірлік серпіні жағдайында өсім 18 өңірде тіркелді. Оң динамика әсіресе 1,3 есеге айтарлықтай өсім байқалған Қызылорда облысы мен Жетісу облысында, сондай-ақ инвестиция көлемі 1,2 есеге өскен Павлодар және Маңғыстау облыстарында байқалады. Негізгі капиталға инвестиция көлемінің төмендеуі еліміздің екі өңірінде ғана байқалды: Атырау облысында (0,4%-ға) және Ұлытау облысында (7,9%-ға). Бұл деректер инвестициялық белсенділік контекстіндегі аймақтық ерекшеліктің маңыздылығын және әрбір аймақта инновацияларды ынталандыруға жеке көзқарастың қажеттілігін көрсетеді.

Кесте 2 – Кәсіпорындардың мөлшері бойынша негізгі капиталға салынған инвестициялар

	Негізгі капиталға салынған инвестицияларды игерді	Оның ішінде		
		шағын кәсіпорындар	орта кәсіпорындар	ірі кәсіпорындар
2020 жыл	12 270 144 010	6 007 370 054	885 202 580	5 377 571 376
2021 жыл	13 242 233 420	7 127 645 084	1 128 594 126	4 985 994 210
2022 жыл	15 251 104 090	8 156 215 530	947 478 819	6 147 409 741

Ескерту: *stat.gov.kz* мәліметтері негізінде құрастырылған

Үш жыл ішінде (2020-2022 жж.) Қазақстанда негізгі капиталға инвестицияның оң өсу үрдісі байқалып, 2022 жылы 15,251 млрд теңгеге жетті. Инвестицияларды кәсіпорын көлемі бойынша бөлу шағын кәсіпорындар үлесінің ұлғаюын көрсетеді, ал ірі кәсіпорындардың инвестиция үлесі аздап төмендеді. Қаржыландырудың басым көзі 2022 жылы инвестициялардың жалпы көлемінің 73,2%-ын құрайтын кәсіпкерлік субъектілерінің меншікті қаражаттары болып қала береді, бұл ел экономикасының өзін-өзі қаржыландырудың жоғары деңгейін көрсетеді.

Компаниялардың инвестициялық қызметіндегі шетелдік тәжірибе инвестицияларды тартудың түрлі стратегияларын, инновациялық қаржы құралдарын пайдалануды, сондай-ақ инвестициялық саланы дамыту үшін мемлекет тарапынан қолдауды қамтуы мүмкін. Мысалы, АҚШ-та инновациялық жобаларды қаржыландыру үшін венчурлық капиталды кеңінен қолдану бар, ал Еуропада технологиялық компанияларға инвестицияларды мемлекеттік қолдаудың әртүрлі формалары кең таралған. Сондай-ақ, қаржы нарықтарын дамыту және қолайлы инвестициялық орта құру маңызды аспект болып табылады. [3]

Американдық компаниялардың инвестициялық қызметіне бағалы қағаздарды сатып алу және сату, инвестициялық тәуекелдерді азайту үшін капиталды бөлу және қор нарығында бақыланатын сауда үшін бағалы қағаздар шығару кіреді. Бұл қызмет түрлері 1940 жылғы инвестициялық компаниялар туралы Заңмен және 1933 жылғы Бағалы қағаздар туралы Заңмен

реттеледі. Мұндай қызмет түрлерімен айналысатын компаниялар негізінен инвесторлардан алынған қаражатты ұжымдық түрде инвестициялаумен айналысады. Сонымен қатар, АҚШ компаниялары соңғы 20 жылдағы инвестициялардың басқа түрлерінен асып түсу қабілетімен танымал, АҚШ-тың ірі акциялары осы кезеңдегі барлық активтер кластарының ішіндегі ең жоғары кірісті көрсетті.

Инвестициялық қорлардың қызметі келесі аспектілерді қамтиды:

- Жеке инвесторлар мен компаниялардың қаражатын және басқа да мүлкін тартымды шарттармен қабылдау.
- Басқаруы Қорға немесе мамандандырылған инвестициялық басқарушы компанияға берілетін бірыңғай мүлктік кешенге (қорға) инвесторлардың активтерін шоғырландыру.
- Инвестициялық кірісті (дивидендтер, пайыздар және басқа да кірістер) ұзақ мерзімді алу немесе инвестициялық объектілерді кейіннен қайта сату мақсатында осы қордан қаражатты әртараптандырылған негізде бағалы қағаздарға және басқа инвестициялық объектілерге инвестициялау.

Америка Құрама Штаттарындағы инвестициялық компаниялар мен қорлардың қызметі қолданыстағы заңнамада белгіленген әртараптандыру, ашықтық және инвесторлардың мүдделерін қорғау принциптеріне негізделген.

Инвестициялық қызметпен айналысатын американдық компаниялардың сәтті мысалдарына мыналар жатады:

- BlackRock-9 триллион доллардан астам активтерді басқаратын әлемдегі ең ірі инвестициялық компания. [4]
- Berkshire Hathaway-сақтандыру, теміржол көлігі, энергетика және басқа да көптеген салаларға инвестиция салатын компания.
- Goldman Sachs-бағалы қағаздар, жылжымайтын мүлік және басқаларын қоса алғанда, активтердің әртүрлі түрлеріне инвестиция салумен айналысатын әлемдегі ең ірі инвестициялық банктердің бірі.
- Apple-жаңа өнімдер мен технологияларды зерттеуге және дамытуға инвестиция салатын әлемдегі ең ірі технологиялық компаниялардың бірі.
- Microsoft-жаңа өнімдер мен технологияларды зерттеуге және дамытуға, сондай-ақ басқа компанияларға инвестиция салатын тағы бір ірі технологиялық компания.
- Google-бұл әртүрлі технологиялық жобаларға, соның ішінде жасанды интеллектке, бұлтты есептеулерге және басқаларға инвестиция салатын компания.

Америка Құрама Штаттарындағы инвестициялық қорлар қызметінің жалпы қағидасы бағалы қағаздарды сатып алу арқылы жеке және заңды тұлғалардың бірлескен инвестициялар үшін жинақтарын жинақтау болып табылады. Қорлар мен компаниялардың қызметіндегі басты айырмашылық-қор бағалы қағаздарға инвестиция салады, ал көптеген елдерде нақты өндірістік активтерге инвестиция салуға заңмен тыйым салынады.

Инвестициялық компаниялар қорлардың төрт түрін құра алады.

Ашық инвестициялық қорлар немесе өзара қорлар шексіз акциялар шығарады. Инвесторлар қосымша акцияларды сатып алады және оларды басқарушы компанияға сатады, бұл акциялардың жалпы санының өзгеруіне әкеледі. Пайлық қорлардың бірліктері Қордың Басқарушы компаниясы арқылы сатып алынады және сатылады.

Жабық қорлар акциялардың белгіленген санын шығарады, сатылғаннан кейін жаңа акциялар шығарылмайды. Басқаша айтқанда, жабық қорлар бар тұрақты инвестиция құрылым. Қорларда, әдетте, осы қорлардың инвестициялық мақсаттарына сәйкес инвестициялық портфельдер құратын және басқаратын кәсіби менеджерлер болады.

Барлық акциялар сатылғаннан кейін жабық қорға инвестиция салғысы келетін инвесторлар оларды иелерінен сатып алуы керек. Жабық қорлардың акциялары қор биржаларында және биржадан тыс нарықта сатылады. Нәтижесінде, жабық қордағы акцияның бағасы акцияның бағалау құнына ғана емес, сонымен қатар қор нарығындағы жағдайға да байланысты. [5]

АҚШ-та және Батыс Еуропаның бірқатар елдерінде кәсіпкерлік жобаларды венчурлық қаржыландыру тетіктері белсенді қолданылады. Бұл елдердің мемлекеттік органдары ұлттық өнеркәсіптің бәсекеге қабілеттілігін және жұмыспен қамту деңгейін арттыру мақсатында венчурлық бизнесті дамытуға елеулі қолдау мен жәрдем көрсетеді. Шетелдік тәжірибе тұрғысынан мұндай мемлекеттік қолдау әртүрлі көздерден жинақталған венчурлық капиталдың жиынтық көлемін ұлғайту үшін, әсіресе әлемдік нарықтағы бәсекелестіктің артуы жағдайында қажет деп саналады.

Әр түрлі қызмет бағыттары бар кәсіпорындардағы инновациялық процестер өте алуан түрлі. Жаңалықтың қайнар көзі жаңа ғылыми білім де, тәжірибені бизнестің бір саласынан екінші саласына ауыстыру, сондай-ақ тұтынушыларға жаңа тәсілдерді әзірлеу болуы мүмкін. Әлемдік нарықтағы жаңа технологиялар үшін жоғары бәсекелестікті ескере отырып, экономиканың әртүрлі секторларындағы өнеркәсіптік кәсіпорындар шығарылатын өнімді жетілдіруге ұмтылуға мәжбүр.

Оңтүстік Корея әдетте Азиядағы ең ірі және дамыған нарықтардың бірі болып саналады. Ел өзінің озық технологияларымен, инновациялардың жоғары деңгейімен және білікті еңбек ресурстарымен танымал. Бұрын Samsung, Hyundai және LG сияқты корей компаниялары Шетелдегі ықпалын сәтті кеңейтті. Инвестициялық тұрғыдан Корея технологиялық секторды, автомобиль өнеркәсібін, электроника өндірісін, жасыл энергияны және т.б. қоса алғанда, әртүрлі мүмкіндіктерді ұсынады. Сонымен қатар, Корея үкіметі әртүрлі жеңілдіктер мен инфрақұрылымдық ыңғайлылықтарды ұсына отырып, сыртқы инвесторларға белсенді қолдау көрсетеді. [6]

Кореядағы инвестициялық ахуалдың маңызды аспектісі аржы нарығы, оның ішінде ірі корей компанияларының акциялары тізімделген Каспи биржасы (KOSPI) болып табылады. Бұл нарық инвесторларға жергілікті экономиканың өсуіне қатысуға мүмкіндік береді. Оңтүстік Кореядағы инвестициялық компаниялардың мысалдарына Shinhan Asset Management, SM Culture Partners, STIC Investments, Korea Investment Holdings Co., Ltd., Korea Investment Partners, Softbank Ventures Asia, Korea Development Bank және Korea Investment Corporation (KIC). Бұл компаниялар басқару активтері, венчурлық капитал, жеке капитал және әртүрлі салаларға стратегиялық инвестициялар сияқты инвестициялардың әртүрлі түрлерімен айналысады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Adeniran, A.O., Hamid, M.J., Noor, H.M. 2020. Impact of information technology on strategic management in the banking sector of Iraq, *Insights into Regional Development* 2(2): 592-601. [https://doi.org/10.9770/IRD.2020.2.2\(7\)](https://doi.org/10.9770/IRD.2020.2.2(7))
2. Borkova, E.A., Barsukova, M.A., Plotnikov, V.A., Vatlina, L.V. 2019. Comparative analysis of tools for estimation of investment climate of territories, *Humanities and Social Sciences Reviews* 7(4): 1,336 – 1,346. <https://doi.org/10.18510/hssr.2019.74186>
3. Burov, V.Yu. 2013. Essence and content of modern small business: theoretical aspects, *Bulletin of the Buryat state University* 2: 31 – 34.
4. Карайдаров А. А. Государственное регулирование инвестиционной деятельности в республике казахстан // Ответственный редактор. – 2023. – С. 81.
5. Сулейменова С. О. Инвестиционная деятельность в Республике Казахстан и механизм ее регулирования // Жастар және қазіргі заманауи әлемдегі мәселелер.
6. Маханов С.С., Шалболова У.Ж., Егембердиева С.М. Влияние инвестиционной деятельности в секторе нефтепереработки на экономику Казахстана. – 2022.

УДК 342.734

ЕЛІМІЗДЕГІ БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ШЕТ ЕЛГЕ КЕТУІНІҢ ӘЛЕУМЕТТІК ҮДЕРІСІ

И.К. Амерханова

С.Сейфуллин атындағы ҚАТУ, Экономика кафедрасының аға оқытушысы, PhD докторы,
Астана қ, Қазақстан Республикасы
E-mail: indira_amirhanova@mail.ru,

Андатпа. Еліміз үшін ең өзекті мәселелердің бірі жастардың шет елде білім алып, жұмыс жасау үшін кетуі. Қазақстанда ішкі көші-қонды құқықтық реттеуді жетілдіру мемлекеттік көші-қон саясатының басты міндеттерінің бірі болып табылады. Көші-қон үдерісін зерттеу бірінші қағидаларға, яғни сыртқы және ішкі, заңды және заңсыз көші-қон ағындарын анықтайтын факторларға негізделіп жүргізіледі. Қазақстанға бірыңғай, ғылыми негізделген, теңдестірілген және нақты мемлекеттік ішкі көші-қон бағыты қажет.

Түйін сөздер: көші-қон, сыртқы көші-қон, ішкі көші-қон, көші-қон үдерісі, еңбек көші қоны.

Аннотация. Одной из наиболее актуальных проблем для нашей страны является выезд молодежи на учебу и работу за границу. Совершенствование правового регулирования внутренней